

Vlaams
Parlement

ingediend op **355** (2019-2020) – Nr. 1
10 juni 2020 (2019-2020)

Voorstel van resolutie

van Maxim Veys, Caroline Gennez en Hannelore Goeman

over de bestrijding van discriminatie
op de Vlaamse arbeidsmarkt en private huurmarkt

TOELICHTING

De vele protestacties als reactie op de dood van George Floyd geven een duidelijk en krachtig signaal aan de politiek dat er onmiddellijk stappen moeten ondernomen worden tegen discriminatie in de samenleving. Ook in Vlaanderen blijft discriminatie namelijk een heikel probleem. Het gaat dan zowel om discriminatie op basis van etnische afkomst, geloof, leeftijd, handicap, geslacht of seksuele geaardheid.

Arbeidsmarkt

Zeer recent gaf de vierde editie van de socio-economische monitoring van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en het Interfederaal Gelijkekansencentrum Unia weer aan dat er nog steeds sprake is van discriminatie op de arbeidsmarkt op basis van etniciteit. In lijn met de vorige edities zien we dat de verschillen tussen personen van Belgische en vreemde origine groot blijven, zelfs bij gelijk opleidingsniveau en studiedomein. Ook op het vlak van arbeidskwaliteit (lonen, mobiliteit tussen statuten, sectoren en types contracten) blijven personen van vreemde origine oververtegenwoordigd in beroepen of arbeidsmarktsegmenten met minder goede banen. De segmentatie van de arbeidsmarkt blijkt dus hardnekkig. Personen van vreemde origine komen, ongeacht het type studies en opleidingen die ze volgden en succesvol afrondden, vaker terecht in sectoren met relatief lage lonen.

Het feit dat de verschillen op de arbeidsmarkt niet te verklaren zijn door opleidingsniveau of studierichting brengt de auteurs ertoe te wijzen op blijvende vormen van discriminatie op de arbeidsmarkt in de volgende passage: "De structurele discriminatie die in dit rapport veelvuldig wordt aangetoond, zien we verdoken of openlijk terugkomen in directe discriminatie (wanneer bijvoorbeeld een sollicitant wordt aangeworven omdat ze een donkere huidskleur heeft) en indirecte discriminatie (wanneer een ogenschijnlijk neutrale maatregel toch discriminerende gevolgen heeft, zoals het eisen van Nederlands als moedertaal)."

Deze discriminatie op vlak van etniciteit is al meermaals aangetoond door gedrags-testen op de arbeidsmarkt. Zo toonde het onderzoek van professor Stijn Baert onder de titel 'Liever Jacob dan Yusuf' aan dat kandidaten met een niet-Vlaams-klinkende naam gemiddeld 30 procent minder kans hebben om uitgenodigd te worden voor een gesprek naar aanleiding van een geplaatste vacature. Kandidaten met een vreemde herkomst zonder werkervaring hadden zelfs 50 procent minder kans.

Discriminatie op basis van etnische afkomst, geloof, leeftijd, handicap, geslacht en seksuele geaardheid is immoreel, het tast de grondrechten van slachtoffers aan en is bijzonder schadelijk voor het goede samenleven. Met praktijktesten willen wij ervoor zorgen dat discriminatie objectief vastgesteld kan worden zodat we het kunnen aanpakken.

Huurmarkt

Wat betreft discriminatie op de huurmarkt, is men in Gent reeds tot actie overgegaan. In 2015 werden daar voor het eerst praktijktesten uitgevoerd. Deze toonden duidelijk aan dat personen met een andere etnische origine, mensen met een beperking, anderstaligen en mensen met een vervangingsinkomen stelselmatig worden gediscrimineerd in hun zoektocht naar een geschikte woning. In een tweede fase werden verhuurders en makelaars op de hoogte gebracht van de controles. Het besef dat er werd gecontroleerd leidde tot een vermindering van het aantal gevallen van discriminatie. Betreffende mensen met een migratieachtergrond daalde de discriminatiegraad van 26 procent naar 10 procent. We zien met andere

woorden een significante daling van de discriminatie wanneer verhuurders en makelaars weten dat ze gecontroleerd worden. Het onderzoek in Gent heeft aangetoond dat praktijktesten nodig zijn om discriminatie op de private huurmarkt tegen te gaan. In Gent heeft men deze testen dan ook structureel ingevoerd. De volgende stap is een toepassing over heel Vlaanderen. Daarbij is er nood aan zowel praktijktesten als aan mystery calls en mystery mails. Het kan immers niet de bedoeling zijn dat de discriminatie zich verplaatst van de verhuurder naar de makelaar of omgekeerd. Uit de resultaten bleek helaas ook dat een deel van de makelaars en verhuurders bleef discrimineren, ondanks het feit dat ze op de hoogte zijn gebracht van de mogelijkheid dat er praktijktesten zouden kunnen worden uitgevoerd. Daarom is er naast sensibilisering ook nood aan handhaving.

Bij een praktijktest gaat eerst een testpersoon en vervolgens een controlepersoon langs om een woning te bezichtigen. Deze twee personen hebben exact hetzelfde profiel qua inkomen, job, gezinssituatie enzovoort. Ze verschillen slechts op één enkele eigenschap, bijvoorbeeld afkomst. Wanneer blijkt dat een verhuurder zijn woning niet wenst te verhuren aan bijvoorbeeld een persoon van vreemde origine, maar wel aan de controlepersoon, kan dit binnen een gerechtelijke procedure worden aanzien als een vermoeden van discriminatie op basis van afkomst. De verhuurder heeft in een burgerrechtelijke discriminatiezaak uiteraard nog steeds de mogelijkheid om dit vermoeden te weerleggen. Het is de taak van de rechter om dit te beoordelen. De praktijktest is louter een objectieve vaststelling en heeft met uitlokking dan ook niets te maken. De indieners stellen voor om deze testen uit te laten voeren door de Vlaamse Wooninspectie. De Wooninspectie kan objectief beoordelen of uit de praktijktest blijkt dat discriminatie aan de grondslag ligt of niet. Als de Vlaamse Wooninspectie oordeelt dat dit het geval is, zal ze de zaak doorverwijzen naar het gerecht of een administratieve boete opleggen. Bijvoorbeeld wanneer de verhuurder tijdens de praktijktest letterlijk aangeeft niet te willen verhuren aan mensen van vreemde origine. Wanneer er sprake is van twijfel, wordt gekozen voor dialoog. De verhuurder wordt geïnformeerd over zijn plichten inzake het Gelijkekansendecreet.

Daarnaast zijn er de mystery calls of mails. Een mystery call of mystery mail houdt in dat de inspecteur, telefonisch of via mail, vraagt aan een makelaar of deze kan verzekeren dat de woning niet zal worden verhuurd aan een persoon van vreemde origine. Indien de makelaar ingaat op de vraag tot discriminatie, is er sprake van een intentie tot discriminatie en wordt overgegaan tot dialoog. Deze test geldt uiteraard evengoed voor discriminatie op basis van handicap, geslacht, seksuele geaardheid enzovoort. Zowel bij praktijktesten als mystery calls is het uitgangspunt bewustwording bij verhuurders en makelaars. Wanneer uit meerdere mystery calls of mails blijkt dat de makelaar aanhoudend ingaat op voorstellen tot discriminatie, zal een gerechtelijke procedure worden opgestart of een boete worden uitgeschreven. Bij praktijktesten zal ook worden gekozen voor een gerechtelijke procedure of boete wanneer de discriminatie flagrant of aanhoudend is.

Praktijktesten en mystery calls of mails maken het probleem van discriminatie zichtbaar, zorgen voor bewustmaking rond en erkenning van het probleem bij makelaars en verhuurders en zorgen voor handhaving bij flagrante en/of aanhoudende discriminatie.

Maxim VEYS
Caroline GENNEZ
Hannelore GOEMAN

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de wereldwijde acties tegen racisme en discriminatie in de samenleving;
 - 2° de wetenschappelijke onderzoeken en de resultaten van de socio-economische monitoring die het bestaan van racisme in Vlaanderen bevestigen. Meer specifiek:
 - a) het feit dat verschillen tussen de activiteitsgraad en arbeidsvoorwaarden van mensen met een verschillende etniciteit niet volledig te verklaren zijn door opleidingsniveau of studierichting;
 - b) het feit dat kandidaten met een niet-Vlaamsklinkende naam gemiddeld 30 procent minder kans hebben op uitgenodigd te worden voor een gesprek naar aanleiding van een vacature;
 - 3° het feit dat praktijktesten in Gent een aantoonbaar efficiënt middel zijn gebleken om discriminatie op de huurmarkt aan te pakken en te zorgen voor meer bewustwording;
 - 4° het feit dat slechts een handvol Vlaamse steden praktijktesten op de huurmarkt uitvoeren of plannen uit te voeren;
 - 5° het feit dat dialoog niet altijd volstaat om discriminatie onder makelaars en verhuurders te bestrijden;
 - 6° het feit dat zowel de minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw als de minister van Binnenlands bestuur en Gelijke kansen, beiden viceminister-president van de Vlaamse Regering, zich al expliciet uitgesproken hebben als voorstander van praktijktesten als sluitstuk van een antidiscriminatiebeleid;
- vraagt de Vlaamse Regering om:
 - 1° wetenschappelijke studies te bestellen, te financieren of te stimuleren die via praktijktesten in kaart brengen hoe het met gelijke behandeling staat in op de arbeids- en woningmarkt;
 - 2° de praktijktest toe te voegen als een bewijsmiddel dat van aard is om een vermoeden van discriminatie op te wekken en de bewijslast te verschuiven. Omdat het geenszins de bedoeling is een instrument tot uitlokking in te voeren of schendingen van het grondrecht op privacy mogelijk te maken, moet de Vlaamse regering strenge voorwaarden opnemen voor het uitvoeren van een bewijskrachtige praktijktest;
 - 3° de Vlaamse inspectiediensten de bevoegdheid te geven om ook toe te zien op de naleving van het Gelijkekansendecreet;
 - 4° de sociaalrechtelijke inspectie bevoegd te maken om zich in discriminatiezaken niet als inspecteur kenbaar te maken, en dus om praktijktesten (met inbegrip van mystery shopping en mystery calling) uit te voeren;
 - 5° de sociaalrechtelijke inspectie bevoegd te maken om in samenwerking met private partners praktijktesten te laten uitvoeren, naar het voorbeeld van wat gebeurd is bij de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA);
 - 6° de inspectie – of de derden die zij aanstelt – de bevoegdheid te geven om een officieel proces-verbaal van vaststelling op te maken wanneer zij discriminatie vaststellen;
 - 7° antidiscriminatie sterker te integreren in elke opleiding tot vastgoedmakelaar;
 - 8° te zorgen voor preventie via infosessies en overleg omtrent antidiscriminatie tussen betrokken sectoren als Unia, de Huurdersbond, de CIB (Confederatie van Immobiliënberoepen) en het BIV (Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars);

- 9° de Vlaamse Wooninspectie te versterken met inspecteurs op vlak van antidiscriminatie en hen, met de hulp van academici, op te leiden om juridische en sensibiliserende praktijktesten, mystery calls en mystery mails wetenschappelijk correct uit te voeren;
- 10° middelen te voorzien om een goede samenwerking tussen lokale besturen mogelijk te maken en zodoende over heel Vlaanderen makelaars en verhuurders, via willekeurige steekproeven en aan de hand van concrete klachten van burgers, te controleren op discriminatie via juridische en sensibiliserende praktijktesten, mystery calls en mails;
- 11° deze lokale tests uit te laten voeren door inspecteurs van de Vlaamse Woninginspectie die de methode vooraf valideren;
- 12° een handhavingsbeleid te ontwikkelen in samenspraak met Unia en de Vlaamse Wooninspectie dat ingrijpt bij flagrante en/of aanhoudende discriminatie, waarbij een systeem van administratieve boetes wordt uitgewerkt, al dan niet gecombineerd met deontologische sancties door het BIV.

Maxim VEYS
Caroline GENNEZ
Hannelore GOEMAN